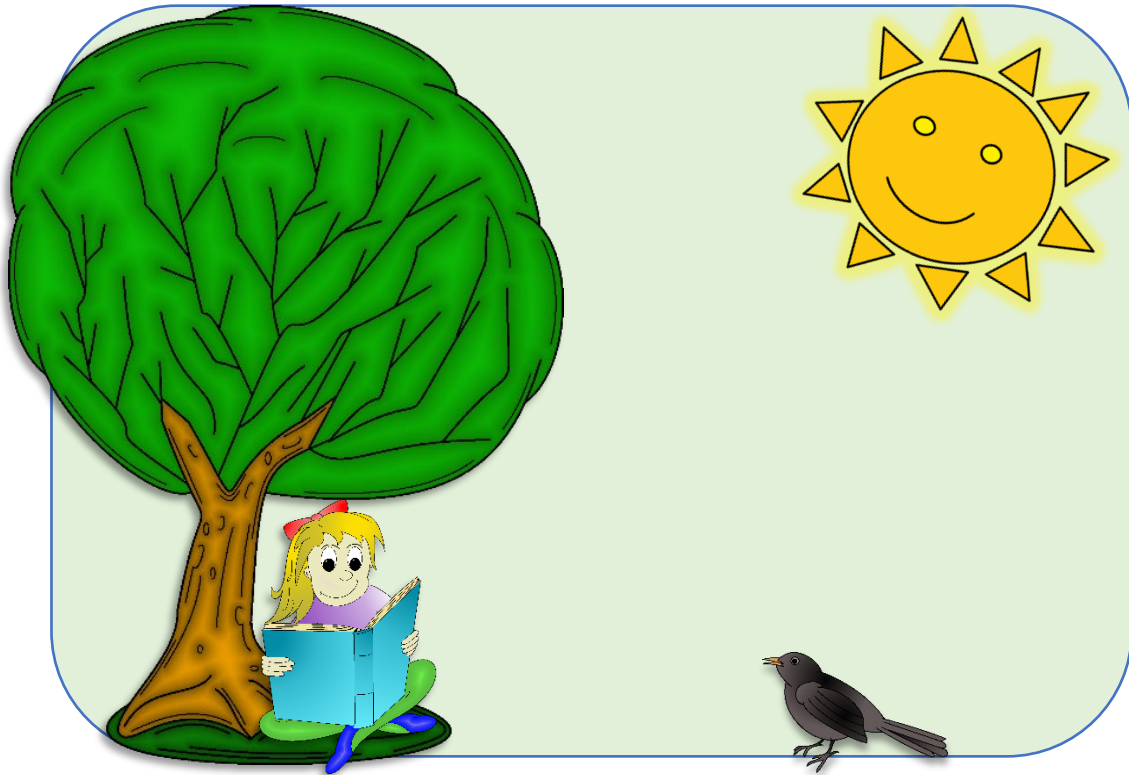

Dansk Opgavehæfte

5. Klasse - ①

Navn: _____

Klasse: _____

Indhold

Side	Emne	Tjek
2	Ordklasser – navneord, udsagnsord, tillægsord	
3	Nutids-r: navneform eller nutid?	
4	Af og ad – hvornår bruger vi dem?	
5	Ligge og lægge – hvad er forskellen?	
6	Ordsprog og talemåder	
7	Endelser der driller - Ene og ende	
8	Komma – sæt det rigtige sted	
9	Navneord: bøjning og flertal	
10	Mix – alle emner	

Ordklasser

Ord kan inddeles i grupper, der hedder ordklasser. De tre vigtigste ordklasser er navneord, udsagnsord og tillægsord. Men der er selvfølgelig andre end dem.

Ordklasse	Hvad gør den?	Eksempel
Navneord (substantiv)	Betegner ting, dyr og personer	en hest, et hus, en bog
Udsagnsord (verbum)	Fortæller, hvad nogen gør	at løbe, at spise, han hopper
Tillægsord (adjektiv)	Beskriver et navneord	en rød bil, en høj mand

Opgave 1 – Find ordklasserne

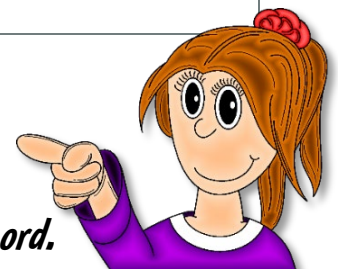
Skriv hvert ord fra tekstboksen i den rigtige kolonne.

danse - blød - hest - gul - sove -
telt - købe - næsvis - vinge - gå

Navneord	Udsagnsord	Tillægsord

Opgave 2 – Find ordklassen

Skriv N (navneord), U (udsagnsord) eller T (tillægsord) ud for hvert ord.

computer _____	læse _____	gule _____	peger _____
bjerg _____	grå _____	hoppe _____	motor _____
glad _____	syngte _____	kage _____	tyk _____
løbe _____	glas _____	hurtig _____	skrive _____

Nutids-r: navneform eller nutid?

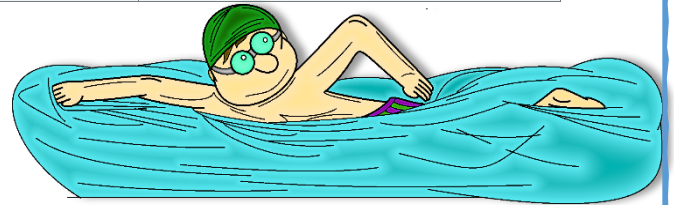
Skal der -r på? De fleste udsagnsord slutter på -r i nutid. I navneform (infinitiv) er der ikke -r. Det er ret let med nogle ord, men sværere med andre – fx høre / hører.

Tip: Prøv at bytte med 'spise / spiser' – så kan du høre, om der skal -r eller ej.

Navneform (infinitiv)	Nutid (præsens)	Datid (præteritum)
at løbe	jeg løber	jeg løb
at spise	jeg spiser	jeg spiste
at høre	jeg hører	jeg hørte
at køre	jeg kører	jeg kørte

Opgave 3 – Vælg det rigtige ord

Sæt ring om det rigtige ord i parentes.

1. Det er sjovt at (svømme / svømmer) om sommeren.
2. Mia (køre / kører) på cykel til skole hver dag.
3. Jeg vil gerne (lære / lærer) at bage boller.
4. Postmanden (levere / leverer) pakken på adressen.
5. Det er dejligt at (ændre / ændrer) noget i din hverdag.
6. Læreren (instruere / instruerer) eleverne i opgaven.

Opgave 4 – Bøj udsagnsordene

Udfyld skemaet.

Navneform	Nutid	Datid
at ændre		
	jeg demonstrerer	
		jeg kopierede
at vandre		

Af og ad – hvornår bruger vi dem?

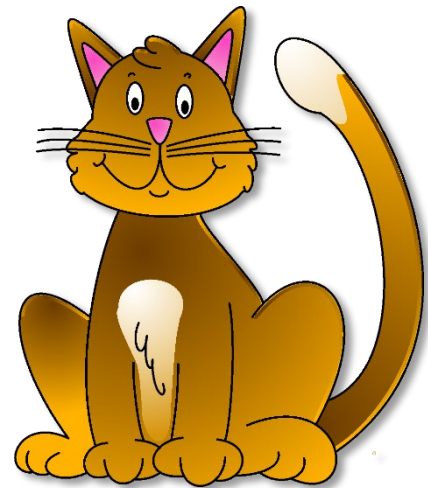
Mange mixer lidt mellem af og ad – men de betyder to forskellige ting!

Ord	Brug det, når...	Eksempel
AF	noget er lavet af et materiale, eller du bevæger dig ned fra noget	Han faldt af cyklen. Bordet er lavet af træ.
AD	du bevæger dig langs en vej eller retning	Gå ad stien til venstre. Vi kørte ad motorvejen.

Opgave 5 – Af eller ad?

Sæt af eller ad i de tomme felter.

1. De gik _____ vejen og sang.
2. Stolen er lavet _____ metal.
3. Katten faldt _____ bordet.
4. Vi kørte _____ landevejen hele natten.
5. Scenen er bygget _____ gamle planker.
6. Løb _____ stien til højre, så finder du parken.
7. Løbehjulet er lavet _____ plastik.

Opgave 6 – Skriv dine egne sætninger

Skriv dine egne sætninger - en med 'af' og en med 'ad'.

Ligge og lægge – hvad er forskellen?

Ligge og lægge ligner hinanden meget, men de har forskellige betydninger.

Ord	Brug det, når...	Eksempel
LIGGE	Noget allerede er i vandret position – ingen bevæger det	Bogen ligger på bordet.
LÆGGE	Nogen aktivt placerer noget i vandret position	Hun lægger bogen på bordet.

TIP: Kan du bytte med en form af 'stå'? Så brug 'ligge'.
Kan du bytte med en form af 'sætte'? Så brug 'lægge'.

Opgave 7 – Ligge eller lægge?

Sæt det rigtige ord ind – bøj det, så det passer!

1. Katten _____ og sov i solen. (ligge / lægge)
2. Kan du _____ tasken på stolen? (ligge / lægge)
3. Brevet _____ i postkassen siden i går. (ligge / lægge)
4. Lærer Mette bad eleverne om at _____ blyanten. (ligge / lægge)
5. Sneglene _____ og gemte sig under bladene. (ligge / lægge)
6. Han _____ tæppet ud på gulvet. (ligge / lægge)

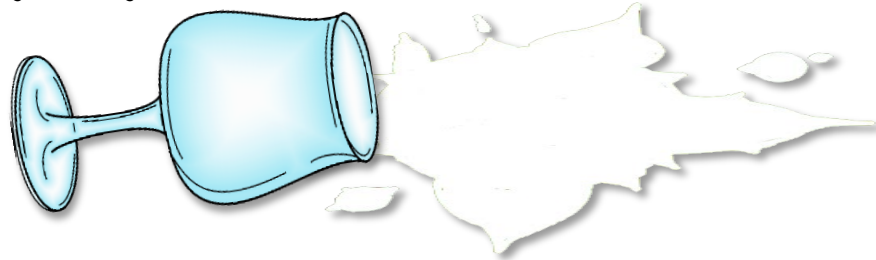

Opgave 8 – Tegn og beskriv

Tegn en ting, der ligger et sted, og en ting, som nogen lægger et sted. Skriv en sætning til hver tegning.

Ordsprog og talemåder

Et ordsprog er en kort sætning med en vis pointe, som skal forstås i overført betydning – altså ikke helt bogstaveligt!

Opgave 9 – Hvad betyder ordsproget?

Skriv med egne ord, hvad du tror hvert ordsprog betyder.

»Ingen roser uden torne.«

»Morgenstund har guld i mund.«

»Græd ikke over spildt mælk.«

»Mange bække små gør en stor å.«

Opgave 10 – Brug et ordsprog i en sætning

Vælg et af ordsprogene og skriv en lille historie (3–5 sætninger), hvor det indgår.

Endelser der driller -ene og -ende

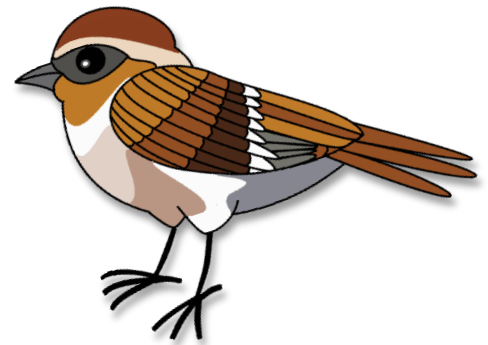
Endelserne -ene og -ende bruges på to helt forskellige måder.

Endelse	Bruges til	Eksempel
-ene	Bestemt flertal af navneord	hest -> hestene bog -> bøgerne
-ende	Udsagnsord i nutids tillægsform (hvad sker der nu?)	løbe -> løbende syng -> syngende

Opgave 11 -ene eller -ende?

Udfyld med den rigtige endelse.

1. Alle dreng_____ løb ud i gården.
2. Det var en ligger_____ mand på bænken.
3. Alle spurve_____ i haven fløjtede.
4. Hun så på de svømmen_____ ænder.
5. Alle katt_____ i nabolaget løb hen til fiskeren.
6. De dansen_____ børn sang højt.

Opgave 12 – Dan ord

Skriv 5 ord med -ene og 5 ord med -ende.

-ene	-ende

Komma – på de rigtige steder

Et komma er en lille pause i sætningen. Komma bruges bl.a. når der er to helsætninger forbundet med og, men, for, eller, så.

TIP: Prøv at sætte 'punktum' i stedet for kommaet. Giver det mening for dig? Så er der måske et komma.

Opgave 13 – Sæt kommaer i teksten

Læs teksten om Freja og sæt kommaer de rigtige steder. Der er 1 eller flere kommaer i hver sætning.

1. Freja sætter sig ned og hun åbner sin nye bog.
2. Hun glæder sig til at læse men hun er også lidt træt.
3. Solen skinner ind ad vinduet og det varmer på hendes kind.
4. Hver gang hun vender en side kniber hun øjnene lidt i.
5. Hun ved at bogen er god for hendes veninde har sagt det.
6. Da klokken ringer aner hun ikke at timen faktisk er gået.

Opgave 14 – Skriv sætningerne rigtigt

Sæt kommaer og skriv sætningen rigtigt på linjen.

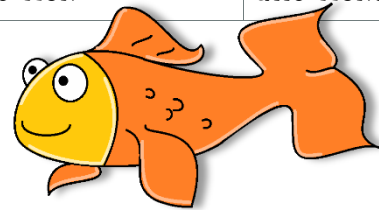
- Viktor elsker at spille fodbold men han er ikke så god til at løbe.

- Ida tog sin jakke på for det var koldt udenfor.

Navneord: bøjning og flertal

Navneord kan bøjes i ental og flertal, og de kan være bestemte (vi kender det) eller ubestemte (vi kender det ikke helt endnu).

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en hest	hesten	flere heste	alle hestene
et træ	træet	flere træer	alle træerne
en fisk	fisken	flere fisk	alle fiskene

Opgave 15 – Bøj navneordene

Udfyld skemaet med de rigtige former.

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en bil			
et slot			
en bog			
en papegøje			
et brev			
en kat			

Opgave 16 – Find navneordene

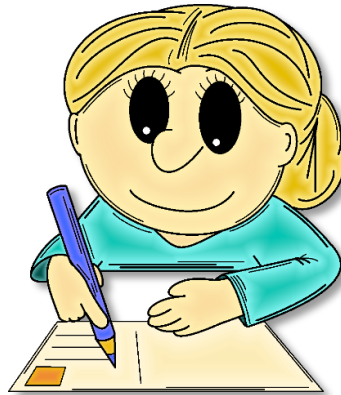
Find 6 navneord i sætningerne nedenfor og skriv dem i ubestemt ental.

- *Fuglene synger i træerne, og solen skinner på søen. En dreng sidder på en sten og kigger på stjernerne.*

1	2	3
4	5	6

Mix – alle emner på en gang!

Her er en blanding af alle emnerne. Men kan du huske det hele? God fornøjelse!

A: – Nutids-r eller navneform?

Sæt ring om det rigtige:

- Det er sjovt at (danse / danser) til fester.
- Min bror (køre / kører) bus til daglig.
- Vi skal (lære / lærer) at bage boller.
- Direktøren (referere / refererer) mødet.

B: – Af eller ad?

Skriv af eller ad:

- Gå _____ stien og drej til venstre.
- Katten faldt _____ sofaen.
- Bordet er lavet _____ egetræ.
- Vi cyklede _____ vejen.

C: – Ligge eller lægge?

Bøj ordet korrekt:

- Bogen _____ på gulvet hele ugen. (ligge)
- Kan du _____ tæppet der? (lægge)

D: – Ordklasse

Skriv ordklassen (N / U / T) ud for hvert ord:

- løbe ____ ▪ klog ____ ▪ hund ____
- synge ____ ▪ blå ____ ▪ hus ____

E: – Sæt komma

Sæt kommaer rigtigt i sætningerne:

- Han løb hurtigt men han nåede ikke bussen.
- Hunden gøede og katten gemte sig under bordet.

F: -ene eller -ende?

Udfyld med ene eller ende:

- Alle fugl _____ fløj væk.
- Hun hørte en syng _____ stemme.
- Alle børn _____ grinede.